

II F ¹⁻ Kowalewska.
W tym porzeczku od 39 roku do 42 roku.
W 1939 roku tata i wiecej na wagon. Po ¹⁰³⁴⁰ ~~krótkim czasie~~ ¹⁰⁵⁴⁰
do Polki przyjechali Niemcy. Mieszkałyśmy na ośrodku
bardzo było niebezpiecznie bo od rana robotali dwóch os.
Kiedy tata wrócił do domu to nigdy nie spał w mieszkaniu.
Aż nas wyjechali dali nam 15 minut do spakowania się. W
wagonie wzięli nas z ramkami, wody nie było ani sztućca
nawet świecy. Kolo wagonu chadzili żołnierze z bagnietami.
Na każdej stacji niedali nam chleba a przegotowanej
wody. Ludzie mialy po drodze. Na ostatniej stacji
wypuścili nas z wagonów ale tylko pod bagnietami.
Potem naładowali nas na sanie i wzięli 90 kilometrów.
U nas była mala siostra ona miała 7 miesiecy. Kiedy
przyjechaliśmy 10 km. zaczęła ona płakać i płakać.
mamma zaczęła ją utulać i bać ale ona jeszcze
gorzej. Przyjechaliśmy do drugiej wsi komendant
poszedł na przed do innych rodzin. A mamma
została z saniami i poszła do jednego mieszkania razem z

-2-

z siostrą. Wszydki mieszkanią byli zamknięte, ale
z tej okazji ¹⁰³⁴⁰ wzięła wodę i wino, wzięła mamusia
z siostrą. Ta gospodyni jak zobaczyła mamusię z takim
malenistwem zaczęła płakać wzięła siostrę podziwiała na
łóżku otworzyła ją, a ona cała otworzyła od stóp do
głowy. Mamusia ją okryła we wszydki suche i jui
my odjedźdramy a mamusi jeszcze niema. Tatusi pośrednik
po mamusi, a mamusia jeszcze nie przyjechała. Pośrednik
brat, mamusia nie przyjechała. Pośrednik jeden sarad
a mamusia jeszcze jego wykorzystwała, mówi że dziecko
na morze nie wyniesie a musi ukroczyć ją, dobrze. Komendant
wzikał (no) mamusi. Tatar mamusia przyjechała. Kiedy
mamusia siedziała na sanie przybiegł komendant
klaszer ręką piętą i wstąpił oddycha jak parowóz
i zaczął krzyknąć do niej na całej gardło, ale mamusia
była odważna nikogo się nie bała więc zaczęła jemu
także mówić aż jemu już słów zabrakło niewie teraz
czy stać czy uciekać. Aż potem i karal już jechać do

-3-

uciekac to wstyd, a tak sanie z rodzinami odjechali a on
stał aż na ponu pośrednik i więcej już nic nie powiedział.
Przyjechali ¹⁰³⁴⁰ na pośrednik skradli rosjanie nam
połowę masy a do tego chleb i wszydki kapary porzucili
Przyjechaliśmy na pośrednik nie było pieniędzy raco
kupić chleba więc byliśmy trzy dni bez chleba.
Za kilka dni tatusi pośrednik do pracy. Otrzymał 25 rubli
i wykupiliśmy chleb. Potem zaczęli dawać nam rasierki
jak dali mnie rasierki przeciw tyfusowi odraru
zachorowałam na tyfus w sobotę zachorowałam a wienio-
-rem niewiedząc co remna dawać. Chorowałam tak 8
dni. A lekarstwa niewiedząc ani doktora. Choć ja
nie spałam ale rzucałam się jak ze snu i zobaczyłam
siedzącego na domku tatusia twarz była zapadnięta
oczy takież. Nowe miał oparcie na łóżku. Przejrzałam
się po mieszkaniu światło pali się. Mamusia karmiła
siostrę a wszydki spali. Chorowałam 3 miesiące, a
tatusi chodził do lasu. Potem zachorowała mamusia

-2-

Z siostrą Wsryłkie mieszkamio byli ramknie, ale
z tej chaci ~~...~~ kryna nosła wodę i rnia, wzięła mamusia
z siostrą, ta gospodyni jak zobaczyła mamusię z takim
maleniśkim, zaczęła płakać wzięła siostrę porożyła na
łokciu opierała ją, a ona cała omamięta od stóp do
głowy. Mamusia ją określa we wsryłko suche i jui
my odjedramy a mamusi jeszcze niema. Tatus pośred
no mamusi, a mamusia jeszcze nie przyšla. Pośred
brat, mamusia nie przyšla. Pośred jeden sąrad
a mamusia jeszcze jego wykorzystala, moim nie dziecka
na moim nie wypusze a musi ukrocie ją dobrze. Komendant
szedł ~~...~~ mamusi. Tęgi mamusia przyšla. Kiedy
mamusia siedziała na sanie przybiegł komendant
klaszki popięły prawa i ust leci oddycha jak parowoz
i zaczęł krzyceć dotycis na całe gardło, ale mamusia
była odważna nikogo się nie bała więc zaczęła jemu
także mówić aż jemu jui słow zabrakło niewie. Teraz
jui stać czy uiekać. A potem i karał jui jechać do

-3-

uiekać to wstyd, a tak sanie z rodzinami odjechali a on
stał aż na końcu pośred i więcej jui nic nie mówił.
Przyjechaliśmy na ponorek skradli rosjanie nam
półkę ~~...~~ a do tego chleb i wsryłkie napary porzywre
Przyjechaliśmy na ponorek nie było pieniędzy raco
kupie chleba więc byliśmy trzy dni bez chleba.
Za kilka dni tatus pośred do pracy. Otrzymał 25 rubli
i wykupiliśmy chleb. Potem zaczęli dawać nam rasierki
jak dali mnie rasierki przeciw tyfusowi odraru
zachorowałam na tyfus w sobotę zachorowałam a wienio-
rem niewiedza co remna dwasze. Leżałam tak 8
dni. A lekarstwa niewidziałam ani doktora. Choć ja
nie spałam ale rzwalam się jak ze snu i robaczyłam
siedzącego na demna, tatusia twarz była rapadnie
oczy takkie. Nowe miał oparta na łokciu. Rozglądałam
się po mieszkaniu światło paliło się. Mamusia karmiła
siostrę a wsryłkie spali. Chorowałam 3 miesiące, a
tatus chodził do lasu. Potem zachorowała mamusia

10340

000693

na cymge nogi miała ⁴ i pruchnięte rękę wszystkie
musiałam się domiewać byłam ciężko chore **10340**
spokojnie, więc chociaż i nie spieszyło omy ramiączkami i
tak tak omy ramiączkami i w mieszkanie nie było
nikogo usłyszałam jakiś głos czy to płacz. Podnosi trochę
pauzki i obaczylam mamusia, płacząca i ralamuje
rzec. Chorowałam z mamusia, ale mamusia wreszciej
wstała i jak ja już mogła troszke chodzić chodziłam z
mamusia ~~na spacer~~ do lasu. A potem chodziłam
z mamusia po jagody i karmużyłami jagodami całą
rodzinę. Potem chodziłyśmy po grzyby do jagód już
nie było. I jednej niedzieli poszłyśmy wszystkie do
lasu po jagody troszke zbadałyśmy ale przyszłyśmy
do domu tego samego dnia. Tylko weszłyśmy do
mieszkania siostra już chodziła i mówiła. Odraru
kucila się do mamusi a babunia już miała 60
lat zaczęła płakać i mówić że jesteśmy już w domu
możemy chodzić wszędzie i nikogo nie pytać się.

Wtedy Polacy zrobili rebranie wybrali trzech
delegatów z posesłką. Komendant wtedy nie przemówił
tylko pakował wszystkie rzeczy i nocami wywoził. **10340**
o cały dzień i całą noc okna były poratykane i
drzwi podparte żeby nikt nie wszedł i nie uciekł
je. p. Potem napakował wszystkie rzeczy i w nocy
wyjechał. Jużro i wstajemy a komendanta
już niema. Wtedy poszłyśmy do kolechozów, niekto
-re całkiem pojechali z posesłką. Potem Polacy
niechcieli niechcieli pracować bo rząd polski wciąż
mówił przyjeżdżajcie i przyjeżdżajcie na południe.
Jak Polacy pracowali to sowieni niechcieli nas
odwierać. Więc nie poszli do pracy to sowieni nie dali
ch. Oba Polacy poszli do wsi gdzie na polu chodzi krowa
czy owca to zabijają ją. Potem jak już było niebezpie-
cznie to dali nam po 400 g. chleba na 6 dni.
wypłacili a furmanek nie dali. Chleb porjadali
i już głodne są, a nie wyjeżdżają z tego przeklętego

0006994

Posiódka. I co 2 miesiące tak głoowaliśmy.
az na koniec (wymierka) odwierli nas **10340** acje
po drodze ludzie marli a niektórzy nawet wsiy
zagryzali. Droga kosztawali się nasi żołdacy od
wagonów niektóre to małki noszali się od dzieci
i po tygodniu ich nie było. Niektóre umierali z
głody. Widząc starce pola na których już niema
śniegu chcieli się wyjść zobaczyć się na tym samym
polu. Ale pociąg szybko jechał. W wagonie zachorował
Łatus i chorował długo przez cały czas podróży
i aż do miejsca przyjechaliśmy na miejsce Łatus
od tej choroby dostał zapalenie nerw. Mamusia
także zachorowała i tak z całą rodziną jechali-
śmy przez morze a do tego ja z mamusią na
jednym okręcie a Łatus i dzieci na drugim
okręcie. a do tego jeszcze chorey. I jaka podróż była
Łatusia podróż przez morze nie ja niewiedziałam
a z mamusią co dawało się w czasie ~~do~~ ~~konca~~

do byłam sama z nią. Na okręcie tyle było ludzi że
przejsię nie można było. Ja byłam chorowa chociaż w
głowie korczyło się. Bar po raz wychodziłam ze swego
pokoju i szukałam Łatusia ale już nigdzie Łatusia
nie było. Ostatni raz wyszłam palone a my już
nie mieliśmy tylko zobaczyłam okręt na którym był
mój Łatus. Przyjechaliśmy na brzeg mamusią i mnie
zabrali do szpitalu. A Łatus przyjechał na brzeg
i tam skonczył życie. ~~Ja~~ z mamusią i mamusią wzięli
do auta i zawieźli do tego ~~tego~~ ^{tego} drugiego mieszkania
tam nocowaliśmy i na jutro rano dali nam jeść
i mnie powieźli do Seheranu. A mamusia została
się tam na miejscu. Przez kilka tygodni mamusia
przyjechała i do tego samego namiotu. Drugi czas
niewiedziałam o mamusii aż o na koniec dowiedziałam
się o mamusii niedługo byłam ja z nią i umarła
zostałam się już sama. Dom ja bardzo rozpaczalam
po mamusii, i bardzo to odwróciłam

8
Kiedy wyodrębiałam poszłam do sierotince.
I tam byłam aż do końca. Z sierotincem przyjechałam
tam do Józefanu i zamieszkiwaliśmy w zakładzie.

1 Karłowiczka
Janina

10340

20009999

200009071

II

(A)

(A)

Handwritten scribbles and marks at the bottom left of the page.